

Riksdagens protokoll

2000/01:6

Tisdagen den 3 oktober

Kl. 14.00 – 14.33

Protokoll
2000/01:6

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 21 och 26 september.

2 § Meddelanden om kammararbetet

Andre vice talmannen meddelade att ett meddelande delats ut till kammarens ledamöter om voringstiderna under tiden den 11–26 oktober, ändringar i kammarens sammanträdesplan samt att statsminister Göran Persson *torsdagen den 14 december kl. 15.00* skulle lämna information om toppmötet i Nice och det svenska ordförandeskapet 2001.

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2000/01:6

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:6 av Inger Segelström om el- och fotbollprojektet.

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 12 oktober 2000.

Skälet till dröjsmålet är arbetsanhopning.

Stockholm den 26 september 2000

Justitiedepartementet

Lena Hjelm-Wallén

Interpellation 2000/01:5

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:5 av Åsa Torstensson om Sveriges kommuner.

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 13 oktober 2000.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och arbetsanhopning.
Stockholm den 20 oktober 2000
Justitiedepartementet
Britta Lejon

Interpellation 2000/01:3

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:3 av Per Westerberg (m) om myndigheters ingripande mot småföretagare.

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 13 oktober 2000.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 28 september 2000

Näringsdepartementet

Mona Sahlin

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2000/01:7

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:7 av Maud Ekendahl (m) om svarttaxi.

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 13 oktober 2000.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 28 september 2000

Näringsdepartementet

Björn Rosengren

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2000/01:4

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:4 av Elver Jonsson (fp) om att säkra postservicen.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 17 oktober 2000.

Skälet till dröjsmålet är att det har varit svårt att hitta en debattdag som passar både näringsministern och interpellanten.

Stockholm den 28 september 2000

Näringsdepartementet

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:8 av Maria Larsson (kd) om kritik mot tillväxtavtalen.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 oktober 2000.

Skälet till dröjsmålet är att det har varit svårt att hitta en debattdag som passar både statsrådet Sahlin och interpellanten.

Stockholm den 28 september 2000

Näringsdepartementet

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2000/01:11

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:11 av Rolf Gunnarsson (m) om skjutfältet i Älvdalen.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 17 oktober 2000.

Skälet till dröjsmålet är att jag inte kunnat finna en debattdag som passar både interpellanten och mig.

Stockholm den 25 september 2000

Försvarsdepartementet

Björn von Sydow

Interpellation 2000/01:19

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:19 av Maud Ekendahl om kampen mot hiv i storstäderna.

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 19 oktober 2000.

Skälet till dröjsmålet är att jag inte kunnat finna en debattdag som passar både interpellanten och mig.

Stockholm den 28 september 2000

Socialdepartementet

Lars Engqvist

Interpellation 2000/01:2

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:2 av Kenneth Johansson om hörselvård.

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 19 oktober 2000.

Skälet till dröjsmålet är att jag inte kunnat finna en debattdag som passar både interpellanten och mig.

Stockholm den 25 september 2000

Socialdepartementet

Lars Engqvist

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:16 av Henrik S Järrel (m) om boendesituationen i Stockholm.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 oktober 2000.

Skälet till dröjsmålet är att det först är detta datum som passar både interpellanten och statsrådet.

Stockholm den 28 september 2000

Finansdepartementet

Lars-Erik Lövdén

Interpellation 2000/01:1

Till riksdagen

Interpellation 2000/01:1 av Sten Andersson (m) om Österrikesanktionerna.

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 27 oktober 2000.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresor.

Stockholm den 26 september 2000

Utrikesdepartementet

Anna Lindh

Svar på interpellation

4 § Svar på interpellation 2000/01:10 om byggkostnader

Anf. 1 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Ulla-Britt Hagström har frågat statsrådet Lars-Erik Lövdén vilka åtgärder han avser att vidta för att bereda frågan om sänkt byggmoms. Arbetsfördelningen inom regeringen är sådan att jag ska besvara denna fråga.

I samband med skattereformen 1990–1991 gjordes mervärdesskatten mer generell, och skatteplikt för byggande, fastighetsförvaltning och fastighetsskötsel infördes. Redan dessförinnan beskattades dock byggandet men särskilda s.k. reduceringsregler tillämpades. Reglerna innebar att ersättning för byggtreprenader delvis undantogs från mervärdesskatt – enbart 20 eller 60 % togs upp till beskattning. Systemet medförde dock stora tillämpnings- och kontrollproblem, inte minst i fråga om gränsdragningen mellan byggtreprenader respektive tillhandahållande av byggmaterial och produkter av olika slag.

Denna typ av gränsdragningsproblem uppstår när särreglering och undantag av olika slag används inom mervärdesskatteområdet. Det leder oundvikligen till svårigheter vid tillämpning och kontroll. Problemen känns igen från de områden där en reducerad skattesats används i dag. Trots att dessa områden inte alls är av så komplex natur som byggsektorn uppstår samma slags svårigheter vid tillämpningen.

Hänsyn måste också tas till den EG-rättsliga mervärdesskatte regleringen. Enligt denna är det inte möjligt att reducera mervärdesskattesatsen på byggkostnader generellt.

En sänkning av byggmomsen skapar alltså olika problem, skatteadministrativa och i förhållande till EU-rätten. Frågan är också om en

sänkning av byggmomsen är det mest effektiva sättet att åstadkomma en sänkning av byggkostnaderna.

I detta sammanhang vill jag erinra om de bedömningar som Byggnadsdelegationen gjort och som Ulla-Britt Hagström refererar till. Delegationen tar bl.a. upp betydelsen av en förbättrad konkurrens i byggsektorn.

För bostadsbyggandet, liksom för nyinvesteringar i allmänhet, är ränteläget en viktig faktor. De senaste årens framgångsrika sanering av de offentliga finanserna har bidragit till sjunkande räntor. Därmed har också villkoren för bostadsbyggandet förbättrats. För nyproduktionen av bostäder är för övrigt också utformningen av fastighetsskatt och räntebidrag betydelsefull. Fastighetsbeskattningskommittén har föreslagit en samtidig avveckling av fastighetsskatten på hyreshus och av räntebidragen. Enligt kommittén bör eventuella stöd till nyproduktionen i stället ske genom någon form av investeringsbidrag. I sitt fortsatta arbete kommer regeringen att pröva dessa förslag. Jag vill också påminna om att regeringen i budgetpropositionen för 2001 föreslagit en sänkning av fastighetsskatten för hyreshus till 0,7 %.

Sammanfattningsvis anser jag alltså att en särreglering inom mervärdesskatteområdet inte är någon lämplig metod för att minska byggkostnaderna. Mot denna bakgrund och med beaktande av att en sänkning av momsen inom byggsektorn medför ett avsevärt skattebortfall avser jag inte att vidta några särskilda åtgärder för att bereda frågan om sänkt byggmoms.

Anf. 2 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd):

Fru talman! Jag vill tacka finansminister Bosse Ringholm för det raka svaret på min interpellation om sänkt byggmoms. Svaret är tyvärr ett tydligt nej. Men då jag vet att analyser, diskussioner och nya fakta även kan få en beslutsam finansminister att ändra sig vill jag ta upp ett resonemang i denna fråga. Regeringen tycks göra allt för att värna skötebarnet allmännyttan, för att sedan ge upp övrig bostadspolitik.

Bostadsbyggandet har varit mycket lågt de senaste åren. Antalet påbörjade lägenheter har enligt Statistiska centralbyrån uppgått till i genomsnitt 12 000 årligen under åren 1993–1998. Under år 1999 påbörjades hus med ca 15 000 bostadslägenheter. Men det redovisas i dag bostadsbrist i 45 kommuner. Ytterligare ett tjugotal kommuner redovisar bostadsbrist i centralorten eller i innerstaden. Störst är problemen i Stockholms län.

Boendekostnaderna har ökat. Regeringens tjurighet att inte låta taxeringsvärdena förbli frysta kommer att göra att flera får lämna hus och hem. Regeringen gör ett positivt drag – går ut med investeringsbidrag till studentbostäder, vilket vi kristdemokrater har agerat för nu under två års tid. Regeringen tycks dock som helhet ha bestämt att bostäder ska vara en mjölkkossa åt staten. Fastighetsskatterna, som kom till för att möta statens utgifter för subventioner, hålls kvar, trots att subventionerna upphört. De är såväl ologiska som orättvist uppbyggda – även om de nu sänks till 0,7 % för hyreshus, vilket givetvis är positivt.

För nybyggnationer uppgår skatter och avgifter till mer än 60 % av kostnaden. Vi håller på att skapa en bostadsskuld som våra barn får ta hand om. Vi utnyttjar och sliter de bostäder som tidigare generationer har

byggt. Vi gör inte de investeringar som behövs för att vi ska kunna lämna efter oss ett bättre eller likvärdigt bostadsbestånd. Den svarta marknaden håller på att etableras. Enligt uppgifter kan det röra sig om 600 miljoner endast i Stockholmsregionen.

Fru talman! Givetvis måste planprocessen reformeras, konkurrensen öka hos byggtreprenörerna och kostnaderna för byggmaterialet sänkas. Men det räcker inte. I Gnosjö kommun byggs t.ex. 35 000 kvadratmeter verkstads- och kontorsyta, men endast en villa. En produktionskostnads-kalkyl på en enkel villa i en mellanstor stad kan handla om 2 miljoner kronor. Är inte läget attraktivt går banken in med kanske bara halva summan. Barnfamiljer kan i dag inte bygga nytt. De måste köpa gammalt. Den familjeglädje att skapa sig en ny bostad som min generation har fått uppleva har vi tagit ifrån våra ungdomar.

Regeringen måste tänka ett varv till. Det räcker inte att hänvisa till gränsdragningsproblem och särreglering. Snart byggs inga hyresrätter alls. Det går inte att få lönsamhet.

Fru talman! Jag vill därför fråga Bosse Ringholm: På vilket sätt skulle det vara svårare att sänka moms till 12 % för byggmaterial än för livsmedel, hotellverksamhet, entréavgifter till teater, nyhetstidningar, konstverk, samlarföremål och nu senast transporter? Ja, listan kan bli lång. Vad är skillnaden?

Anf. 3 STEN ANDERSSON (m):

Fru talman! Finansministern försöker skylla på EU, att EU inte skulle godkänna generella momssänkningar inom byggnadsområdet. Nu förstår jag inom parentes sagt inte vad EU egentligen skulle ha med detta att göra, mot bakgrund av vad jag och många andra talade om under valrörelsen 1994 när vi skulle gå med i EU. Det var något övergripande fel, men det var inte detaljregleringar. Jag undrar: Om man har en byggmarknad i Sverige med samma villkor för alla byggmästare oavsett om de är svenska eller stationerade i ett annat EU-land, då kan väl inte en lägre svensk byggmoms vara någon form av konkurrenshinder?

Det är nämligen så att vi har i Sverige Europas högsta hyror. Det säger inte bara jag som moderat, utan det sade bostadsminister Lars-Erik Lövdén i fjol i ett pressmeddelande. Hyrorna i Sverige var 25–30 % högre än i jämförbara hus inom övriga EU. Nu säger finansministern att villkoren har förbättrats genom låga räntor, att man vill sänka fastighets-skatten ned till 0,7 %.

Jag talade för en stund sedan med en representant för Malmö kommunala bostadsaktiebolag och frågade hur detta påverkar dem. De sade att det i en del områden kan bli en marginell sänkning, men det blir inga stora sänkningar, framför allt inte av det slag att hyresgästerna som i dag betalar alldeles för höga hyror tycker att den eventuellt kommande sänkningen blir av någon större betydelse. Faktum är, fru talman, att få byggmästare vill eller vågar bygga nya hyreslägenheter i dag. Banken är nämligen orolig för lånen därför att banken inte vet om den hyra som byggmästaren måste ta ut för att objektet ska gå runt kan tas ut efter de förhandlingar som alltid sker med hyresgästföreningen. Vi har sett exempel i Stockholm där man har tvingats sänka hyran. Det innebär att man på ett effektivt sätt hindrar all form av nybyggnation när det gäller hyreslägenheter.

Förbättrad konkurrens ger finansministern som ett förslag till lösning. Där kan säkert göras en hel del. Men det viktigaste är det som Ulla-Britt Hagström talar om, att om man i dag ska bygga ett nytt hyreshus utgörs kostnaderna till mellan 60 och 65 % av statliga och kommunala skatter och avgifter. Det är där man måste gå in om vi ska kunna få en riktig hyressänkning.

Då är min fråga till finansministern: Är finansministern beredd att vidta någon form av åtgärd i den delen – att sänka statliga skatter och avgifter och försöka påverka kommunerna så att de inte tar ut de stora avgifter som de tar ut i dag? Det är nämligen, som jag ser det, det enda sättet för att vi ska kunna få hyggliga boendekostnader även i hyreshus. Om vi inte gör så, kommer Sverige om ett antal år inte att ha några hyreshus.

Anf. 4 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Först vill jag erinra om att det stora som har hänt när det gäller svenska kostnader på bostads- och byggområdet under senare år är faktiskt att vi har fått ned räntenivån rätt ordentligt. Sverige har i dag en räntenivå som är en av de allra lägsta i Europa. Vi ligger under den europeiska centralbankens ränta, vi ligger under våra grannländers Danmark och Norge. Det har bostadsbyggandet och boendet tjänat väldigt mycket på. Det glädjande är att vi nu kan se att den andel av våra inkomster som går till bostaden faktiskt sjunker. Det är ett bra genombrott att det nu är en lägre andel som går till vårt boende, tack vare den låga räntekostnaden. Det har varit en stor framgång för den ekonomiska politiken.

Sedan finns – jag håller med Ulla-Britt Hagström och Sten Andersson – problemet med höga byggkostnader. Framför allt vill jag påstå att det problemet hänger ihop med att vi inte har tillräcklig konkurrens i den här sektorn. Jag såg en uppgift – det är visserligen några år tillbaka – som visade att produktiviteten i svensk byggnadsindustri bara var 75 % av den som finns i USA. Det tycker jag är en varning till byggbranschen att se över sina kostnader, sin byggstruktur och sin kostnadsstruktur.

Dessbättre visar det sig att det går att bygga betydligt billigare också i Sverige i dagsläget. I Sten Anderssons hemstad Malmö har Byggnadsdelegationen kunnat medverka till ett flerbostadsbyggande som fått rätt radikalt lägre byggkostnader än på många andra håll i landet. Det visar att man med god planering och genomtänkt arbete kan få ned byggkostnaderna. Jag tror att det är den typen av konkurrensstimulerande insatser som behöver göras för att få ned byggkostnaderna i fortsättningen.

Jag tror inte att byggbranschen skulle må väl av att man underlättade genom att sänka kostnaderna via en sänkt byggmoms. Det är inte bara att det kostar 7, 8, 9 miljoner kronor som kan användas betydligt bättre – antingen till barnfamiljer, pensionärer, studerande och andra grupper. Om nu byggindustrin har dålig konkurrens och har för höga kostnader är det inte staten som ska hjälpa byggnadsindustrin, utan det är faktiskt byggnadsindustrin som själv måste se om sitt hus och se till att sänka sina kostnader. Där finns det åtskilligt att göra. Byggnadsindustrin är i stor utsträckning en nationell industri och är inte särskilt mycket utsatt för utländsk konkurrens. Det är väl ett tecken på att det finns en hel del

att göra när det gäller byggkostnadsutvecklingen och ökad konkurrens på det området för att sänka just kostnaderna.

Anf. 5 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd):

Fru talman! Givetvis är det väldigt positivt att räntenivån sjunker och att andelen av disponibel inkomst som går till boendet börjar visa en tendens att sjunka, men nybyggnationen hjälper inte detta. Mätt i 1997 års penningvärde steg produktionskostnaderna för flerfamiljshus med 8 950 kr per kvadratmeter från 1968 till 1997. Stigningen fortsätter. 58 % av dessa kostnader berodde inte på värdeinnehåll och effektivitet utan på faktorpriserna inklusive moms, och dessa ökade mer än producentpriserna för industrivaror.

Bosse Ringholm talade om konkurrens. Det är också en viktig punkt. Vi har fått några stora entreprenörer på byggmarknaden – Skanska, NCC och Peab och någon till. De lokala entreprenörerna och de små byggföretagen kvävs. Vi måste alltså släppa fram dessa. Vi måste öka egenbygandet.

Vad vi nu gör är att vi skjuter ett ofrånkomligt ansvarstagande framför oss. Vi bygger upp ett jättelikt investeringsbehov som kommer att leda till stora samhällsekonomiska påfrestningar framöver. De miljarder som regeringen skulle gå miste om uppgår – enligt en prognos som jag har fått fram – till 8,4 miljarder kronor.

Men det är ett problem att man i budgetsammanhang inte kan ta hänsyn till dynamiska effekter. Givetvis skulle det byggas fler bostäder med en lägre moms. Därmed skulle mera pengar rulla in i finansministerns bostadsguldfickor. Jag tror att Bosse Ringholm skulle försöka att leta efter högst 5 miljarder som regeringen missar att beskatta boendet med.

Finansministerns farhågor för tillämpnings- och kontrollproblem kan inte heller tas på allvar med den moderna datatekniken. Farhågorna är större för att bostadsmarknaden håller på att bli en marknad där svartjobb och ekonomisk brottslighet accelereras, och det måste också mötas.

Det finns också farhågor för att hyresrätten har hamnat i strykklasse. Med en omöjlig hyreslagstiftning och med höga byggkostnader finns det inga ekonomiska incitament för att bygga nya hyresrätter. Samtidigt sker det en ombildning till bostadsrätter, ofta i de områden där behovet av hyresrätter är allra störst.

Givetvis skulle man med en förändring av bruksvärdeshyran och av lägesfaktorn kunna underlätta byggandet. Sänkta fastighetsskatter kan göra upp till en månadshyra på sikt. Sänkt skatt på hushållsnära tjänster skulle också hjälpa ägare av äldre hyresfastigheter att klara underhållet.

Men det behövs någonting drastiskt, t.ex. en sänkning av byggmomsen. Det skulle inte kosta mer än det kostar att låta taxeringsvärdena vara frysta med den verkan som det får, en chockhöjning av fastighetsskatten inklusive förmögenhetsskatten.

Fru talman! Byggkostnadsdelegationens betänkande, som också Bosse Ringholm hänvisar till, innehåller elva förslag. Några av dessa förslag går ut på att staten ska skapa tydliga och varaktiga spelregler som syftar till att stödja utveckling av byggsektorn. Sedan berörs kommunernas roll vid offentlig upphandling, stärkande av hyresgästernas ställning och ett ytterligare antal förslag som jag kan ta upp i mitt nästa inlägg, om jag får tid.

Min fråga till finansminister Bosse Ringholm är då: Vilka är de tydliga och varaktiga spelregler som staten kan skapa och som ska syfta till att stödja utveckling av byggsektorn?

Prot. 2000/01:6
3 oktober

Svar på interpellation

Anf. 6 STEN ANDERSSON (m):

Fru talman! Vi hade låga räntor även i fjol när bostadsministern uttalade att svenska hyror låg 25–30 % över hyrorna i andra länder i Europa.

Finansministern tog upp Malmö som exempel. Jag känner väl till förhållandena i Malmö, men jag känner inte till någon lyckad byggnation med kraftigt sänkta hyror. Det som man har skrivit om är ett lyxbygge i Malmö med ett hundratal lägenheter där hyran skulle kosta 25 000 kr per månad. Det kommunala bolaget var tvunget att gå in och subventionera hyrorna med 120 000 kr per år för att människor över huvud taget skulle bli intresserade. Det kan inte vara något exempel på en framgångsrik bostads- eller hyrespolitik.

Sedan förstår jag hur finansministern resonerar när han pratar om att 7–8 miljarder kunde användas bättre. Det har han rätt att tycka. Jag undrar om hyresgästerna delar hans uppfattning. De som i dag anser att hyran tar en alltför stor del av inkomsten skulle gärna vilja ha del av dessa 7–8 miljarder för att få en något bättre och trevligare vardag.

Visst tror jag att konkurrensen skulle kunna bli hårdare i Sverige. Men frågan är: Varför är det ingen konkurrens? Man kan inte ha monopol på att vara byggmästare. Vad avser finansministern att göra åt detta? Kan man inte få hit utländska bolag? Vill de inte verka i Sverige?

Och till sist: Beror de höga kostnaderna och den bristande konkurrensen på att vi har för dyr materialproduktion i Sverige eller – en fråga som finansministern kanske inte vill svara på – beror det på att svenska byggnadsarbeters löner jämförelsevis är för höga och har en för stor inverkan på den slutliga hyran?

Anf. 7 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Den utveckling som vi har haft under 90-talet med en dålig ekonomi har inneburit att vi har tvingats att sanera Sveriges offentliga ekonomi och Sveriges statsfinanser. Vi har kunnat se att det har varit framgångsrikt, och vi har nu en bättre ekonomisk utveckling.

I samband med att vi har en bättre ekonomisk utveckling och att reallönerna – dvs. det som folk får kvar i plånboken – ökar, ökar naturligtvis också människors intresse av att söka sig en bra bostad.

Jag delar uppfattningen att vi borde få till stånd ett högre bostadsbyggande än det som vi har i dagsläget. Ska vi få ett högre bostadsbyggande är det oerhört viktigt att vi också kan få ned kostnaderna för byggandet.

Jag delar inte Sten Anderssons uppfattning att det är höga byggnadsarbetarlöner som är huvudproblemet. Byggnadsarbetarnas löner utgör faktiskt mindre än hälften av byggkostnaden. Det finns andra problem än byggnadskostnaderna.

Som jag sade tidigare har vi låga räntekostnader. Det behövs mera en diskussion om hur man kan öka konkurrensen i byggsektorn för att få ned kostnaderna.

Sten Andersson talar om ett projekt i Malmö som var ett oerhört dyrt lyxbygge. Det är inte det som jag syftar på. Jag syftar faktiskt på – vilket faktiskt återfinns i Byggekostnadsdelegationens rapportering – att man

framgångsrikt har fått i gång ett antal bostadsproduktioner som med väsentligt lägre kostnader har visat att det går att organisera svensk byggproduktion med lägre kostnader än tidigare. Jag tror att det är sådant som vi måste främja även i fortsättningen.

Då är det viktigt att vi i det här sammanhanget ser till att det finns mark att bygga bostäder på, inte minst i storstadsområdena. Det är kommunerna som står för den marken. Här i Stockholms stad och på många andra håll i landet där det är borgerlig eller moderat majoritet är intresset väldigt litet – för att inte säga ringa – för att ställa mark till förfogande för bostadsproduktion. Just i de moderat styrda och borgerligt styrda kommunerna är bostadsbyggandet som allra minst.

Det finns många moderat styrda kommuner här i Stockholmsregionen där det inte har byggts en bostad på rätt lång tid. Detta ointresse av att bidra till en högre bostadsproduktion måste man lasta de moderata kommunalmännen för.

Jag tror att staten på olika sätt och vis kan bidra till att skärpa konkurrensen. Staten kan bidra till att föra en bra ekonomisk politik och därmed skapa bra räntevillkor. Men om det finns moderata borgerliga kommunalpolitiker som inte vill ställa upp och bygga bostäder i sin kommun för dess invånare då är det ganska svårt.

Därför tycker jag att Sten Andersson och även Ulla-Britt Hagström i första hand ska föra en dialog med sina partivänner i både Stockholm och annorstädes där det behövs ett kraftigt ökat bostadsbyggande.

Regeringen har nyligen i sin regeringsdeklaration lagt fram ett förslag om att man ska bygga flera tusen bostäder i Stockholmsregionen, på det som i dag är Tullinge flygplats. Det är ett viktigt tillskott i Stockholmsregionen där staten tillsammans med Botkyrka kommun kan bidra med mark och medverka på annat sätt så att vi får till stånd ett bostadsbyggande. Jag är glad över att det socialdemokratiskt styrda Botkyrka kommun medverkar till många tusen nya lägenheter. Men jag skulle vilja se något litet initiativ också från de många moderatstyrda kommunerna som inte bygger några bostäder alls, t.ex. i Stockholmsregionen.

Anf. 8 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd):

Fru talman! Givetvis för vi en dialog med våra kommunpolitiker. Men det är ju här som vi kan föra en dialog med finansministern. Det behövs verkligen överenskommelser och ett samarbete för att vi ska få till stånd ett bostadsbyggande. Subventionernas tid är förbi. Man har försökt att bygga billigt. Bo klokt-bostäderna går inte särskilt bra.

Bosse Ringholm känner väl till Skövde kommun som jag kommer ifrån. Där klarar sig det kommunala bostadsbolaget väldigt bra genom att man för en bra dialog med politiker och framför allt genom att man har en långsiktig strategi för hur det ska byggas. Man bygger nya hyresrätter och man ser till människors behov.

Stockholm skiljer sig alltså från övriga landet. Det beror inte lika mycket på kommunpolitikerna som det beror på Bosse Ringholm – här finns väldigt mycket att göra. Vi kan titta t.ex. på planprocessen och överklagandeprocessen.

Kan vi förenkla så att ett ärende inte behöver gå igenom alltför många instanser innan man över huvud taget kan bygga? Kan Bosse Ringholm medverka till att skapa en tredimensionell fastighetsbildning så att man

får möjlighet att använda fastighetsbegreppet inte bara bestämt till jord utan också bestämt till att bygga på höjden? Priset har betydelse. Det har också betydelse att man redan efter sex månader kan överklaga hyres-sättningen, vilket leder till att en fastighetsägare får omvärdera hyran för hela kollektivet. Det gör att det blir en stor otrygghet om man över huvud taget inte kan bygga.

Jag skulle önska att Bosse Ringholm skapade någonting för att underlätta för de små byggherrarna, de små entreprenörerna. Varför inte skapa en markanvisningstävling där de små entreprenörerna kan delta och tävla mot de stora?

Anf. 9 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Det är glädjande att det kommunalt allmännyttiga företaget Skövde Bostäder i Ulla-Britt Hagströms hemstad Skövde bygger nya lägenheter. Det skulle jag gärna se att fler allmännyttiga företag kunde göra på olika håll i landet. Det är väldigt glädjande inte minst, som sagt, mot bakgrund av situationen i Stockholmsområdet.

Tyvärr är det ju så att Ulla-Britt Hagströms partivänner här i Stockholm, som sitter som fångar hos Moderaternas Carl Cederschiöld, säljer ut de allmännyttiga företagen och allmännyttiga lägenheterna här i Stockholm. Den politik som Ulla-Britt Hagströms parti främjar på hemorten är alltså raka motsatsen till den politik som Kristdemokraterna driver i Stockholmsområdet. Det är ganska beklagligt att inte Stockholms stad, som är störst i landet och som har största bostadsbehovet, ser till att det byggs fler bostäder. Vi båda borde gemensamt skicka Carl Cederschiöld och även Ulla-Britt Hagströms partivän Alf Samuelsson och andra på studiebesök på Ulla-Britt Hagströms hemort för att se hur man bygger bostäder i allmännyttans regi. Det vore ett bra studieexempel.

Jag delar uppfattningen att det är bra om många små byggföretag får en chans att vara med i konkurrensen. Jag har sett många goda exempel, inte minst i de norra delarna av vårt land, på hur små framgångsrika byggföretag har kunnat sänka kostnaderna. Vad vi på sätt och vis måste medverka till är att få i gång en bättre konkurrens mellan stora och små företag och att konkurrensen kan skärpas inom byggbranschen. Men till syvende och sist räcker det inte med bara skärpt konkurrens, utan sist och slutligen handlar det också om att kommunalpolitikerna i Stockholm, eller var de nu befinner sig, måste se till att det finns både mark och en vilja från kommunens sida att ställa upp med bostäder. Så länge detta inte finns kommer man både i Stockholm och på andra håll att vara utan bostäder därför att det, tyvärr, finns ett starkt motstånd från moderater, kristdemokrater och andra borgerliga mot att bygga bostäder – inte minst i Stockholmsregionen.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Anmälan om inkomna faktagromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Andre vice talmannen anmälde att följande faktagromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2000/01:5 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ett regelverk för radiospektrumpolitiken i Europeiska gemenskapen *KOM (2000) 407* till trafikutskottet

2000/01:6 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om behandling av personuppgifter och skydd för privatlivet inom sektorn för elektronisk kommunikation *KOM (2000) 385* till konstitutionsutskottet

2000/01:7 Initiativ från Förbundsrepubliken Tyskland inför antagandet av rådets rambeslut om straffrättsligt skydd mot bedrägligt beteende eller annan illojal konkurrens i samband med offentlig upphandling inom den inre marknaden *EGT C 253* till justitieutskottet

2000/01:8 Initiativ från Republiken Frankrike inför antagandet av rådets direktiv om fastställande av hjälp till olaglig inresa, rörlighet och vistelse *EGT C 253*

Republiken Frankrikes initiativ inför antagandet av rådets rambeslut om förstärkning av den straffrättsliga ramen för bekämpande av hjälp till olaglig inresa och olaglig vistelse *EGT C 253* till socialförsäkringsutskottet

6 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Skrivelse

2000/01:4 till socialförsäkringsutskottet

Motioner

2000/01:Sf1–Sf4 till socialförsäkringsutskottet

2000/01:So1–So10 till socialutskottet

7 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositioner

2000/01:10 Finansiering av marknads kontroll av radio- och teleterminalutrustning

2000/01:12 Beskattning av utländska nyckelpersoner

2000/01:14 Vissa frågor om AP-fonderna

2000/01:18 Förlängd giltighetstid för registrering av revisionsbolag

Skrivelse

2000/01:15 Den fortsatta omställningen av energisystemet m.m.

8 § Anmälan om interpellationer

Prot. 2000/01:6
3 oktober

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 27 september

2000/01:18 av *Rigmor Stenmark* (c) till näringsminister Björn Rosengren
Vindkraftsutbyggnaden

2000/01:19 av *Maud Ekendahl* (m) till socialminister Lars Engqvist
Kampen mot hiv i storstäderna

2000/01:20 av *Ulla-Britt Hagström* (kd) till utbildningsminister Thomas
Östros

Specialistsjuksköterskor inom onkologisk vård

2000/01:21 av *Inger Segelström* (s) till socialminister Lars Engqvist
Förslaget om abortpersonregistret

den 28 september

2000/01:22 av *Åke Sandström* (c) till näringsminister Björn Rosengren
Nya regler för transportbidrag

den 3 oktober

2000/01:23 av *Lars Leijonborg* (fp) till statsminister Göran Persson
Ersättning till läkaren Lennart Ransnäs

Interpellationerna nr 18–22 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 3 oktober.

Interpellation nr 23 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 oktober.

9 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 25 september

2000/01:19 av *Kenneth Johansson* (c) till statsrådet Mona Sahlin
IUC-nätverkens verksamhet och finansiering

den 26 september

2000/01:20 av *Roy Hansson* (m) till näringsminister Björn Rosengren
Snabbfärjan till Gotland

2000/01:21 av *Ewa Larsson* (mp) till jordbruksminister Margareta Winberg
Rapport om samerna från FN:s rasdiskrimineringskommitté

den 27 september

2000/01:22 av *Helena Bargholtz* (fp) till miljöminister Kjell Larsson
Miljösanktionsavgifter

2000/01:23 av *Mona Berglund Nilsson* (s) till statsrådet Maj-Inger
Klingvall

Migrationsverket

2000/01:24 av *Catharina Elmsäter-Svärd* (m) till statsrådet Ingegerd
Wärnersson

Friskolorna och statsbidragen

den 28 september

2000/01:25 av *Marie Engström* (v) till näringsminister Björn Rosengren
Telia

2000/01:26 av *Harald Nordlund* (fp) till näringsminister Björn Rosen-
gren

Resecentrum i Uppsala

den 29 september

2000/01:27 av *Caroline Hagström* (kd) till jordbruksminister Margareta
Winberg

Arealersättning

2000/01:28 av *Lena Ek* (c) till vice statsminister Lena Hjelm-Wallén
Stöd till polisdistrikt

2000/01:29 av *Karin Wegestål* (s) till försvarsminister Björn von Sydow
KFOR-styrkornas medverkan i gripandet av krigsförbrytare

den 2 oktober

2000/01:30 av *Johan Pehrson* (fp) till utrikesminister Anna Lindh
Namibia

den 3 oktober

2000/01:31 av *Inger René* (m) till statsrådet Britta Lejon
Sekretessbelagda uppgifter

Frågorna nr 19–27 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens
snabbprotokoll tisdagen den 3 oktober.

Frågorna nr 28–31 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens
snabbprotokoll tisdagen den 10 oktober.

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 27 september

1999/2000:1403 av *Gunnel Wallin* (c) till näringsminister Björn Rosengren
Polishögskola i Hässleholm

1999/2000:1406 av *Gun Hellsvik* (m) till justitieministern
Simrishamns och Ystads tingsrätter

1999/2000:1407 av *Gun Hellsvik* (m) till justitieministern
Sammanläggning av tingsrätter i nordvästra Skåne

1999/2000:1410 av *Agne Hansson* (c) till justitieministern
Ändring av fastighetsmäklarlagen

1999/2000:1411 av *Gunnel Wallin* (c) till socialminister Lars Engqvist
Statsbidrag till handikappförbunden

1999/2000:1412 av *Ester Lindstedt-Staaf* (kd) till socialminister Lars Engqvist
Handikapp- och äldreomsorg

1999/2000:1415 av *Kenneth Johansson* (c) till justitieministern
Expropriationslagens ersättningsregler

1999/2000:1417 av *Lena Sandlin-Hedman* (s) till statsrådet Ingela Thalen
Ekonomiska villkor för sjukbidragstagare

2000/01:1 av *Ulf Nilsson* (fp) till utbildningsminister Thomas Östros
Studielån för långa utbildningar

2000/01:4 av *Lennart Kollmats* (fp) till justitieministern
Ingripande mot sexhandel

2000/01:5 av *Bo Könberg* (fp) till socialminister Lars Engqvist
Rehabiliteringspengar

2000/01:7 av *Inger René* (m) till näringsminister Björn Rosengren
Konkurrenssituationen för sjöfarten

2000/01:8 av *Inger René* (m) till näringsminister Björn Rosengren
Motorväg genom Bohuslän

2000/01:10 av *Karin Wegestål* (s) till utrikesminister Anna Lindh
Sveriges agerande i Evian

2000/01:11 av *Rosita Runegrund* (kd) till utrikesminister Anna Lindh
Sexhandel med barn

2000/01:16 av *Anders Ygeman* (s) till utrikesminister Anna Lindh
Torterade svenska medborgare i Uruguay

den 29 september

2000/01:15 av *Inger Lundberg* (s) till jordbruksminister Margareta Winberg
Skördeskador i Örebro län

Ovanstående svar redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 3 oktober.

2000/01:14 av *Lars Björkman* (m) till miljöminister Kjell Larsson
Kompensation till jordbruket

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 10 februari.

11 § Kammaren åtskildes kl. 14.33.

Förhandlingarna leddes av andre vice talmannen.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Barbro Nordström

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Meddelanden om kammararbetet.....	1
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
4 § Svar på interpellation 2000/01:10 om byggkostnader	4
Anf. 1 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	4
Anf. 2 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd)	5
Anf. 3 STEN ANDERSSON (m)	6
Anf. 4 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	7
Anf. 5 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd)	8
Anf. 6 STEN ANDERSSON (m)	9
Anf. 7 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	9
Anf. 8 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd)	10
Anf. 9 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	11
5 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen.....	12
6 § Hänvisning av ärenden till utskott	12
7 § Bordläggning.....	12
8 § Anmälan om interpellationer.....	13
9 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	13
10 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	15
11 § Kammaren åtskildes kl. 14.33.....	16